

Περιφέρεια

Τόμ. 3, Αρ. 3 (2013)

Περιφέρεια | Region & Periphery

Νέο ΕΣΠΑ - ΣΕΣ Φιλοσοφία & Στόχοι

Κωστής Χατζηδάκης

doi: [10.12681/rp.18896](https://doi.org/10.12681/rp.18896)

Copyright © 2018, Κωστής Χατζηδάκης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Χατζηδάκης Κ. (2013). Νέο ΕΣΠΑ - ΣΕΣ Φιλοσοφία & Στόχοι. *Περιφέρεια*, 3(3), 5-9.
<https://doi.org/10.12681/rp.18896>

Νέο ΕΣΠΑ - ΣΕΣ Φιλοσοφία & Στόχοι

Κωστής Χατζηδάκης, Υπουργός Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας

Η πολύπλευρη κρίση που βιώνει η χώρα μας τα τελευταία χρόνια, έχει αλλάξει σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο αντίληψης και αξιολόγησης της μέχρι σήμερα πορείας μας. Η κρίση σημαδεύει τις αναλύσεις μας, αλλά και τη ζωή μας. Ωστόσο, παρά τις αστοχίες και τις λάθος πολιτικές του παρελθόντος, που οδήγησαν στη κρίση, δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε την πρόοδο που συντελέστηκε στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, χάρη στους κοινοτικούς πόρους. Εδώ και τριάντα περίπου χρόνια μέσω των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (1986-1993), των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (Α' ΚΠΣ 1989-1993, Β' ΚΠΣ 1994-1999, Γ' ΚΠΣ 2000-2006) και του ΕΣΠΑ (2007-2013), βελτιώθηκαν αισθητά οι υποδομές σε όλη την επικράτεια, καλυτέρεψαν οι συνθήκες διαβίωσης μεγάλου μέρους του ελληνικού πληθυσμού και η Ελλάδα προσέγγισε το μέσο κοινοτικό κατά κεφαλήν εισόδημα.

Σήμερα, οφείλουμε να αναθεωρήσουμε το αναπτυξιακό μοντέλο που ακολούθησε η χώρα μας τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Τα κοινοτικά κονδύλια είχαν αφενός την επίδρασή τους. Ωστόσο, σε αυτό το χρονικό διάστημα η άνοδος του βιοτικού επιπέδου βασίστηκε υπερβολικά στην κατανάλωση που τροφοδοτήθηκε από τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού. Παράλληλα, η πορεία της χώρας μας δεν συνοδεύτηκε από όλες τις διαρθρωτικές αλλαγές που απαιτούντο για να οδηγήσουν στην ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού, όπως και στη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας και των Περιφερειών της. Το παραγωγικό μας μοντέλο πιέζεται σήμερα από χώρες χαμηλού κόστους εργασίας και από ανταγωνίστριες χώρες που δραστηριοποιούνται σε παραγωγή προϊόντων τεχνολογικών & παραγωγικών ικανοτήτων. Απαιτείται άμεσα, ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο, προσαρμοσμένο στις προκλήσεις της σύγχρονης εποχής.

Το νέο αναπτυξιακό όραμα της Ελλάδας

Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 το νέο αναπτυξιακό όραμα της Ελλάδας στοχεύει: στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Για να το πετύχει αυτό η Ελλάδα πρέπει να συμμετάσχει στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας περισσότερο ως παραγωγός - κατά προτίμηση προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας - και λιγότερο ως απλός καταναλωτής. Με άλλο λόγια, οφείλουμε να στραφούμε προς την παραγωγή, τόσο η χώρα στο σύνολό της όσο και

οι Περιφέρειές της. Ως Υπουργείο Ανάπτυξης σκοπεύουμε το νέο ΕΣΠΑ - ΣΕΣ να είναι ένα όχημα για την ενίσχυση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χώρας και καταλύτης για να ξαναγυρίσει η οικονομία μας σε τροχιά ανάπτυξης.

Το νέο ΕΣΠΑ

Το νέο ΕΣΠΑ - ΣΕΣ θα είναι διαφορετικό τόσο στην φιλοσοφία του όσο και στην αρχιτεκτονική του. Από την μία πλευρά, θα είναι πιο απλό, με περιορισμό της γραφειοκρατίας. Καινοτόμο, με έμφαση στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και της «έξυπνης εξειδίκευσης». Από την άλλη, θα πρέπει να δώσει μεγάλη βαρύτητα σε δράσεις κοινωνικού χαρακτήρα - καθώς αντιμετωπίζουμε την ανεργία πρωτοφανούς ύψους - με γνώμονα όχι τους διαχειριστές των προγραμμάτων, αλλά τους δικαιούχους και τους ανέργους.

Από πλευράς μας, ως Υπουργείο Ανάπτυξης, έχουμε ήδη κάνει **έναν πρώτο σχεδιασμό**, σε συνεργασία με διακεκριμένους συμβούλους και φορείς από τον ιδιωτικό τομέα, **ώστε να εντοπίσουμε σε ποιους στόχους** θα κατευθύνουμε ένα σημαντικό ποσοστό των πόρων. Κεντρική θέση στο σχεδιασμό αυτό θα έχει το **επιχειρησιακό πρόγραμμα ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας** που θέλουμε πράγματι να έχει προσιτή αξία.

Αυτό δε σημαίνει ότι δραστηριότητες από άλλους κλάδους δεν είναι δυνατό να συνεισφέρουν στο νέο αναπτυξιακό πρότυπο της χώρας. Οποιαδήποτε δραστηριότητα δημιουργεί προϊόντα/υπηρεσίες που διαθέτουν εξωτερική ζήτηση ή υποκαθιστούν εισαγόμενα προϊόντα/υπηρεσίες «φέρνουν» δηλαδή ή «εξοικονομούν» συνάλλαγμα» είναι επιθυμητές. Ωστόσο, συγκεκριμένοι κλάδοι μπορούν να λειτουργήσουν άμεσα ως ατμομηχανές για την ανάπτυξη. Η νεανική και εξωστρεφής επιχειρηματικότητα σε όλους τους τομείς όπως το εμπόριο, οι εξαγωγές, η αλιεία, ο τουρισμός. Η πράσινη επιχειρηματικότητα που από τη μία θα συνδυάζει την προστασία του περιβάλλοντος και από την άλλη θα δημιουργεί βιώσιμες θέσεις εργασίας. Οι νέες τεχνολογίες, είτε αφορούν τον ιδιωτικό, είτε το δημόσιο τομέα, μπορούν και πρέπει να αναπτυχθούν τα αμέσως επόμενα χρόνια που θα είναι και τα πιο δύσκολα για την υπέρβαση της κρίσης.

Οι Περιφέρειες

Στόχος μας είναι να υπάρχουν 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, δηλαδή κάθε Περιφέρεια έχει το δικό της πολυτομεακό και πολυταμειακό πρόγραμμα. Η στρατηγική αυτή απόφαση ελήφθη ως αναγνώριση του αυξημένου ρόλου των Περιφερειών, διότι γνωρίζουν καλύτερα από τον καθένα τις ανάγκες τους αλλά και τις προοπτικές τους. Ταυτόχρονα, όμως, με την αναβάθμιση του ρόλου και την εξασφάλιση περισσότερων πόρων, οι Περιφέρειες αναλαμβάνουν και

αυξημένες ευθύνες. Σε αντίθεση με ό,τι ισχύει τώρα, θα υπάρχει πλέον η δυνατότητα για συνολική αντιμετώπιση με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις και καινοτόμα έργα που θα διατρέχουν ταυτόχρονα πολλούς τομείς, εξασφαλίζοντας συνέργειες και οικονομίες κλίμακας.

Τα συμπεράσματα από το σχεδιασμό μας, μπορούν να βοηθήσουν και τις Περιφέρειες, ώστε να εντοπίσουν και εκείνες, σε ποιες τοπικές επεμβάσεις με υψηλή προστιθέμενη αξία, είναι χρήσιμο να αξιοποιήσουν τα διαθέσιμα κονδύλια, συμβάλλοντας σε σημαντικό βαθμό στην υλοποίηση του εθνικού αναπτυξιακού οράματος της χώρας μας. Το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας θα είναι αρωγός στην **ενίσχυση των Περιφερειών σε όλα τα επίπεδα που αφορούν την εκτέλεση του νέου ΕΣΠΑ**: τόσο στο σχεδιασμό του, όσο και στη διαχείριση και την υλοποίηση των έργων που αντιστοιχούν στις Περιφέρειες.

Γνωρίζω επίσης την κριτική που ασκείται για την γραφειοκρατία που διέπει διαχρονικά τις δράσεις του ΕΣΠΑ. Ασφαλώς πολλά από αυτά ισχύουν σε όλες τις χώρες και συνδέονται με κάποιες μίνιμουμ προϋποθέσεις που θέτουν ο Βρυξέλλες. Είναι αλήθεια επίσης ότι το τελευταίο χρονικό διάστημα έγιναν απλουστεύσεις έτσι ώστε να περιοριστεί η γραφειοκρατία. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους που έχουμε καλύτερα ποσοστά απορρόφησης. Ωστόσο, στο νέο ΕΣΠΑ θα καταβληθεί κάθε προσπάθεια έτσι ώστε τα συστήματα διαχείρισης και υλοποίησης να είναι όσο πιο γρήγορα και αποτελεσματικά γίνεται. Με τις λιγότερο δυνατές διαδικασίες. Είναι καιρός να βγάλουμε τα συμπεράσματά μας από το παρελθόν και τώρα που δεν θα χρειαστεί να αλλάξουμε άλογο στη μέση του ποταμού, να κάνουμε τον σχεδιασμό μας από την αρχή. Με στόχο, η αρχιτεκτονική που θα διέπει το νέο ΕΣΠΑ πρέπει να διακρίνεται από τη μεγαλύτερη δυνατή απλότητα. Στο πλαίσιο αυτό θα ληφθεί ειδική μέριμνα για την ενίσχυση των προβληματικών φορέων υλοποίησης. Είναι σαφές πως ειδικά εν μέσω κρίσης, θα πρέπει να διασφαλίσουμε πως **κάθε ευρώ που δαπανούμε από το νέο ΕΣΠΑ, δημιουργεί προστιθέμενη αξία** στην οικονομία και την κοινωνία και συμβάλλει στην επιστροφή μας στον δρόμο προς την ευημερία. Η χώρα μας είναι σε μία κρίσιμη καμπή. Το ΕΣΠΑ δεν είναι ασφαλώς πανάκεια. Είναι όμως ένα μικρό μέρος της συνολικής προσπάθειας, ένα σημαντικό εργαλείο το οποίο πρέπει όχι απλά να απορροφήσουμε, αλλά να αξιοποιήσουμε. Η ευκαιρία δεν μπορεί να χαθεί. Το νέο ΕΣΠΑ πρέπει να συντελεί στον μεγάλο εθνικό στόχο. Να ξαναγυρίσει η Ελλάδα σε σταθερή τροχιά. Και η προσπάθεια έχει ήδη αρχίσει.

Στρατηγική Ανάπτυξης της Ελληνικής Γεωργίας: Προκλήσεις και ευκαιρίες από τη νέα ΚΑΠ

Ναπολέων Μαραβέγιας, Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, πρώην Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Ο ελληνικός αγροτικός τομέας πρέπει στη σημερινή εποχή να αναπτυχθεί με βάση το δίπολο ανταγωνιστικότητα-εξωστρέφεια, ακολουθώντας μία στρατηγική με πέντε βασικές κατευθύνσεις, προς όφελος της ελληνικής οικονομίας και των νέων, που θέλουν να ασχοληθούν με την αγροτική παραγωγή:

1) Βελτίωση του ελληνικού γεωργικού εμπορικού ισοζυγίου, η οποία μπορεί να επιτευχθεί με τον προσανατολισμό της παραγωγής προς τις διεθνείς αγορές, εξάγοντας ασφαλή και ποιοτικά αγροδιατροφικά προϊόντα, τα οποία θα ενσωματώνουν τα ιδιαίτερα τοπικά πολιτιστικά και ιστορικά χαρακτηριστικά. Μελέτες έχουν δείξει ότι πολλοί καταναλωτές είναι διατεθειμένοι να προμηθευτούν σε υψηλότερες τιμές προϊόντα που πληρούν τα παραπάνω χαρακτηριστικά.

2) Αναδιάρθρωση στην παραγωγή και στην αγορά των αγροτικών προϊόντων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας των ομάδων παραγωγών, οι οποίες στο πλαίσιο διεπαγγελματικών ενώσεων, πρέπει να έχουν μεγαλύτερη επιρροή στους όρους παραγωγής, εμπορίας και διακίνησης των αγροτικών προϊόντων σε όλα τα στάδια της αγροδιατροφικής αλυσίδας από την αγορά των εισροών μέχρι το τελικό προϊόν.

3) Ενδυνάμωση της συμβολαιακής γεωργίας. Μέσω της συμβολαιακής γεωργίας επιτυγχάνεται η απορρόφηση του όγκου της παραγωγής από τη μεταποιητική βιομηχανία αλλά και τις μεγάλες εμπορικές αλυσίδες στο λιανεμπόριο. Καθώς είναι εξασφαλισμένη η απορρόφηση όλης της παραγωγής, μειώνεται μέρος του κινδύνου για τον γεωργό, δημιουργούνται ευνοϊκές συνθήκες για αύξηση των επενδύσεων και παρέχεται η δυνατότητα για πιο μακροχρόνιο οικονομικό σχεδιασμό της αγροτικής εκμετάλλευσης.

4) Δημιουργία αποτελεσματικότερου δικτύου συμβουλευτικής στήριξης των αγροτών για θέματα μεθόδων παραγωγής και διαχείρισης των εκμεταλλεύσεων. Με την στήριξη αυτή οι αγρότες θα μπορούν να επιλέξουν τις άριστες τεχνικές παραγωγής σε συνδυασμό με την αποτελεσματικότερη οικονομική διαχείριση προκειμένου να μεγιστοποιήσουν το εισόδημα τους, αξιοποιώντας τους συντελεστές της παραγωγής ανάλογα με το είδος των παραγόμενων προϊόντων (έδαφος, κεφάλαιο, εργασία).

5) Ανανέωση και βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού της ελληνικής γεωργίας σε ηλικία και εκπαίδευση. Για να γίνει αυτό πρέπει να δοθεί έμφαση στην ενίσχυση της εγκατάστασης νέων αγροτών και στην άνοδο του εκπαιδευτικού επιπέδου όλων των απασχολούμενων στη γεωργία, μέσω της σύνδεσης κάθε μορφής

ενισχύσεων με το επίπεδο εκπαίδευσης τους με στόχο την παραγωγή διεθνώς ανταγωνιστικών προϊόντων υψηλής ποιότητας.

Στις σημερινές συνθήκες προβάλλει επιτακτική η ανάγκη για την ελληνική γεωργία να εκμεταλλευτεί τις χρηματικές μεταβιβάσεις και το θεσμικό πλαίσιο που της παρέχει η ΚΑΠ της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Το νέο πλαίσιο ευρωπαϊκής πολιτικής μπορεί να έχει ιδιαίτερα θετικές επιπτώσεις, καθώς είναι δυνατό να αποτελέσει κίνητρο για αποτελεσματικότερες και πιο στοχευμένες δράσεις στο πλαίσιο της προαναφερόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής.

Η αξιοποίηση της μεγαλύτερης ευελιξίας που παρέχεται από τη νέα ΚΑΠ σε κάθε κράτος-μέλος, ως προς τις δράσεις τις οποίες μπορεί να επιλέξει, μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των διατιθέμενων εθνικών και κοινοτικών κονδυλίων. Επιπρόσθετα, ο συντονισμός των επιμέρους διαρθρωτικών ταμείων, που απαιτείται για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση του ΕΣΠ (Ενιαίου Στρατηγικού Πλαισίου) μπορεί να βοηθήσει στην εφαρμογή ολοκληρωμένων και συμπληρωματικών μεταξύ τους δράσεων.

Πρέπει επίσης να επισημανθεί, ότι η σύναψη της Εταιρικής Σχέσης, περιλαμβάνει τη διαδικασία της αιρεσιμότητας και προϋποθέτει σημαντικές προσαρμογές από την πλευρά της ελληνικής δημόσιας διοίκησης επί ποινή απώλειας ευρωπαϊκών πόρων. Τέτοιες προσαρμογές συμπεριλαμβάνουν και την αναδιοργάνωση της λειτουργίας όλων των εμπλεκόμενων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, πράγμα που μπορεί να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των αναγκαίων μέτρων πολιτικής.

